

MELLÉKLETEK

Melléklet – 1

Maszkos improvizáció a második felvonásban, illetve az ebből írt kötött szöveg németül, Maffei olasz fordításában és magyarul:

maszkos improvizáció II./1.	magyar fordítás
68 <i>Truf.</i>⁴¹⁰ che debesi radunare in fretta⁴¹¹ il Divano coi Dottori, l'Imperatore, e la sua cara Principessa. Per grazia del Cielo le faccende vanno felicemente. E' comparso un'altro Principe a farsi tagliar la testa.	Truf.: hogy gyorsan össze kell terelni a divánt, a doktorokat, a Császárt és az ő drága hercegisasszonyát. Az égnek hála jól mennek a dolgok, egy újabb herceg jött, hogy levágassa a fejét.
69 <i>Brig.</i> esserne perito uno tre ore prima. Rimprovera Truffaldino, che sia allegro per un macello così barbaro.	Brig.: épp három órája veszett el egy. Leszídja Truffaldinót, hogy örül a barbár mészárlásnak.
70 <i>Truf.</i>⁴¹² nessuno chiama Principi a farsi mozzare il capo; se sono pazzi volentieri, il danno sia di loro ec.⁴¹³ Che la sua adorabile Principessa, ogni volta, che confonde un [239] Principe co' suoi enigmi, e lo manda al suo destino, per l'allegrezza d'esser⁴¹⁴ vittoriosa lo regala ec.⁴¹⁵	Truf.: senki nem hívja a hercegeket, hogy lefejeztessék magukat, önkéntes örültek, az ő bajuk. hogy az ő imádnivaló hercegnője, minden egyes alkalommal, amikor egy herceget sikerül összezavarni és sorsára küldeni, győzelme fölötti örömében megajándékozza őt, stb
71 [28] <i>Brig.</i> abborisce sentimenti tali nel patriota. Detesta la crudeltà della Principessa. Dovrebbe⁴¹⁶ maritarsi, e troncar⁴¹⁷ quella miseria ec.⁴¹⁸	Brig.: megveti honfitársa érzelmeit, elítéli a hercegnő kegyetlenségét. Meg kellene már házasodnia és véget vetni ennek a szörnyűségnek, stb

72 Truf. ⁴¹⁹	che a non volersi maritare ha ragione ec. ⁴²⁰ Sono seccature indiscrete ec. ⁴²¹	Truf.: jól teszi, aki nem akar megházasodni, stb, nem más az (a házasság), mint egy kellemetlen zűrzavar, stb
73 Brig.	che parla da Eunuco inutile ec. ⁴²² Tutti gli Eunuchi odiano i matrimonj ec. ⁴²³	Brig.: hogy eunukként mindegy, mit mond, minden eunuk utálja az esküvőket, stb
74 Truf. ⁴²⁴	collerico, che odia i matrimonj, temendo, che producano ⁴²⁵ de' Brighelli.	Truf.: haragosan, hogy azért utálja az esküvőket, mert fél, hogy azokból új Brighellák születnek
75 Brig.	irritato ⁴²⁶ ; ch'è ⁴²⁷ un galantuomo ec. ⁴²⁸ Che le sue massime sono perniziose, che, se sua madre non si fosse maritata non sarebbe nato.	Brig.: idegesen, hogy ő egy úriember, és hogy Truffaldino elvei butaságok, mert ha az anyja nem házasodott volna meg, ő meg sem született volna
76 Truf. ⁴²⁹	che mente per la gola. Sua madre non fu mai maritata, ed egli è nato felicemente.	Truf.: hogy ez egy szemem szedett hazugság, az anyja sosem volt házas, de ő ettől függetlenül vígan megszületett

Részlet Schiller szövegéből (II/1)	Maffei fordítása	magyar fordítás
Truff.: Ja, Gott sei Dank! Es geht Von statten! die Geschäfte gehen gut.	Truff.: La Dio mercede! Corre ben la ventura!	Truf.: Istennek hála! Jól megy az üzlet!

Brig.: Und dabei könnt Ihr scherzen, roher Kerl! Euch freut wohl das barbarische Gemetzel? Truff.: Warum soll mich's nicht freuen? Setzt's doch immer Für meinen Schnabel was, wenn so ein Neuer Die große Reise macht—denn jedesmal, Daß meine Hoheit an der Hochzeitklippe Vorbeischiff, gibt's im Harem Hochzeitkuchen. Das ist einmal der Brauch, wir thun's nicht anders: So viele Köpfe, so viel Feiertage! Brig.: Das sind mir heillos niederträchtige Gesinnungen, so schwarz, wie Eure Larve. Man sieht's Euch an, daß Ihr ein Halbmann seid, Ein schmutziger Eunuch!	Brig.: E puoi, marrano, rarne argomento da scherzar? T'aggrada questo umano macello? Truff.: E non dovuta Non mi condisce una ghiotta vivanda Ciascun di questi grulli, a cui la frega Vien, del mondo di là? Tutte le volte Che la garbata altezza sua rasenta Lo scoglio delle nozze, un gran banchetto Nel serraglio imbandisce. Ecco l'usanza: Tanti conviti quanti capi. Brig.: Infami Sentimenti son questi, assai più neri Della maschera tua. Che poco hai d'uomo , Lurido eunuco, manifesti.	Brig.: És te képes vagy viccelődni, te nyomorult? Tényleg tetszik ez a barbár mészárlás? Truff.: Miért is ne tetszhetne? Hát nem juttat nekem ínciklandó fogásokat minden egyes új hülye, aki „a nagy útra” indul el? Akárhányszor asszonyomnak sikerül elkerülni a házasságot, a szerájban nagy lakomát csapnak. Így megy ez. Ahány fej, annyi dínom-dánom. Brig.: Aljas érzelmek ezek, sötétebbek még a maszkodnál is. Látszik, hogy alig van benned emberi, te mocskos eunuk!
---	--	--

MELLÉKLET – 2

Turandot öndefiníciója az egyes szövegekben

Gozzi eredetije	Schiller átdolgozása	Maffei fordítása	magyar fordítás (Schiller-Maffei)
Principe, desistete Dall'impresa fatale. Al Cielo è noto, Che quelle voci, che crudel mi fanno, Son menzognere. Abborrimento estremo Ch'ho al sesso vostro, fa, ch'io mi difenda, Com'io so, com'io posso, a viver lunge Da un sesso, che abborrisco. Perchè mai Di quella libertà, di che disporre Dovria poter ognun, dispor non posso? Chi vi conduce a far, ch'io sia crudele Contro mia volontà? Se vaglion prieghi, Io m'umilio a pregarvi. Desistete, Principe, dal cimento. Non tentate Il mio talento mai. Superba sono Di questo solo. Il Ciel mi diè in favore Acutezza, e talento. Io cadrei morta, Se nel Divan con pubblica vergogna Fossi vinta d'acume. Ite, scioglietemi Dal proporvi gli enigmi; ancora è tempo; O piangerete invan la morte vostra.	Prinz, noch ist's Zeit. Gebt das verwegene Beginnen auf! Gebt's auf! Weicht aus dem Divan! Der Himmel weiß, daß jene Zungen lügen, Die mich der Härte zeihn und Grausamkeit. —Ich bin nicht grausam. Frei nur will ich leben; Bloß keines Andern will ich sein; dies Recht, Das auch dem allerniedrigsten der Menschen Im Leib der Mutter anerschaffen ist, Will ich behaupten, eines Kaisers Tochter. Ich sehe durch ganz Asien das Weib Erniedrigt und zum Sklavenjoch verdammt, Und rächen will ich mein beleidigtes Geschlecht An diesem stolzen Männervolke, dem Kein andrer Vorzug vor dem zärtern Weibe Als rohe Stärke ward. Zur Waffe gab Natur mir den erfindenden Verstand Und Scharfsinn, meine Freiheit zu beschützen. Ich will nun einmal von dem Mann nichts wissen, Ich hass' ihn, ich verachte seinen Stolz Und Übermuth—Nach allem Köstlichen	Signor! v'è tempo ancora. L'audace impresa abbandonate; uscite Dal Divano. Sa dio come bugiarde Le lingue son, che barbara, spietata Acclamando mi vanno. Io tal non sono. Viver libera vita ed a nessuno Suggetta , ecco il mio caldo, unico voto. E questo dritto natural , nel grembo Della madre acquistato ed al più vile Degli uomini largito , io d'un possente Re la figliuola, sosterrò. Per tutta L' Asia , invilita e condannata al giogo Del servaggio è la donna , e vendicarla Mi proposi e giurai , nei baldanzosi Nostri oppressori , che vantar non ponno Privilegio su noi fuor d' una rozza Vigoria. La natura a me concesse Sottile ingegno e creator pensiero ,. E di quest' arme mi varrò pugnando Per la mia libertà. Dell' uom non soffro	Uram! Még van idő. Ne folytassa merész vállalkozását; hagyja el a dívánt. Isten tudja, milyen hazugok az emberek. Barbárnak, kegyetlennek neveznek, de ez nem igaz rám. Mindössze szabadon, függetlenül szeretnék élni, ez az egyetlen vágyam. Olyan emberi jog ez, ami a legegyszerűbb embernek is születésétől fogva jár, és én, a király leánya csak erre tartok igényt. Egész Ázsiában lealacsonyítják és szolgaság igájára ítélik a nőket. Megesküdtem, hogy bosszút állok értük elnyomóinkon, akik semmi másban nem állnak felettünk a fizikai erőn kívül. A természet éles ésszel, és termékeny gondolatokkal áldott meg. Ezzel a fegyverrel harcolok szabadságomért.

	Streckt er begehrlieh seine Hände aus; Was seinem Sinn gefällt, will er besitzen. Hat die Natur mit Reizen mich geschmückt, Mit Geist begabt—warum ist's denn das Loos Des Edeln in der Welt, daß es allein Des Jägers wilde Jagd nur reizt, wenn das Gemeine In seinem Unwerth ruhig sich verbirgt? Muß denn die Schönheit eine Beute sein Für Einen? Sie ist frei, so wie die Sonne, Die allbeglückend herrliche, am Himmel, Der Quell des Lichts, die Freude aller Augen, Doch Keines Sklavin und Leibeigenthum.	Parola udir ; lo abborro, e ne detesto L'impudenza e l'orgoglio. Aquanto è bello, Aquanto è buon la mano avida ei tende, E ciò che piace agli occhi suoi vorrebbe Présuntuoso posseder. La sorte Mi fu larga di grazie e d' intelletto ? Perchè mai questo don, che tutti eccede , Si fa d' un rude cacciator la preda , Mentre quanto è vulgar nella sua vile Ombra a lui si nasconde, e non lo adescia ?. Dunque spoglia d'un uom, d'un uom soltanto , La bellezza sarà, che, pari al Sole, Sorgente della luce e della vita; Ciò che respira rallegrar dovrebbe?	Férfiakról hallani sem akarok! Gyűlölöm és megvetem gőgjüket. Ha valami szépet, valami jót látnak, mohóságukban máris birtokolni akarják. Bőkezű volt sorsom kegyben és értelemben? Miért válna ez a hatalmas ajándék egy durva vadász zsákmányává, Szépségem szabad, akárcsak a nap, a mindenkit boldogító, ragyogó égítest az égen, a fény forrása, aki mégsem szolgál senkit rabszolgaként, és senki nem birtokolhatja őt.
--	---	---	---

Melléklet – 3

Gozsi I./1: négy megszólalás egyszerre adja ki a 11 szótagú sort

3 Cal. (sorpreso¹⁰⁷) Barach¹⁰⁸.

4 Bar. Signor...

5 Cal. Tu què!

6 Bar. Voi quì! voi vivo!